



Lausunto

22.04.2022

MV/13/03.00.00/2021 1 (3)

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite VN/279/2018

Asia **Ehdotus uudeksi rakentamislaki**

Ympäristöministeriö on kuulemistilaisuudessa 13.4.2022 kertonut mahdollisuudesta kommentoida ehdotusta uudeksi rakentamislaki. Kommentointiaikaa oli varattu hyvin niukasti. Lain valmistelun aikataulu on kohtuuton, ottaen huomioon rakentamisen laajat, moniulotteiset ja pitkäkestoiset vaikutukset yhteiskunnassa. Museovirasto toteaa ehdotuksesta kuitenkin annetussa aikataulussa seuraavan.

Rakentamislakia on valmisteltu osana maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistusta. Lausuntokierroksen jälkeen rakentamislaki on päätetty erottaa omaksi kokonaisuudekseen, alueidenkäyttöä koskevan lain rinnalle. Kahteen erilliseen lakiin erottamisen vuoksi on erittäin tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että lait toimivat jatkossa hyvin yhteen. Tämä herättää huolta erityisesti valmistelun nopeatahtisuuden vuoksi. Valmisteluaineistosta ei käy ilmi, onko aiemman kokonaisuuden kahteen erilliseen lakiin jakamisen vaikutuksia analysoitu tai arvioitu. Lyhyen kommentointiajan puitteissa Museoviraston on mahdotonta perusteellisesti arvioida kahden toisistaan irrotetun lain muodostamaa kokonaisuutta.

Rakentamislain suhde Alueidenkäyttölakiin on elimellinen. On tärkeää huolehtia toisistaan erotettujen lakien välisten rajojen selkeydestä ja yhteentoimivuudesta, ja siitä ettei asioita jää ulkopuolelle. Esimerkiksi Rakentamislain soveltamisalan kuvausta (1 §) tulee muuttaa ilmaisemaan selkeästi, että laki koskee myös rakennusten ylläpitoa – korjaamista, korjausrakentamista ja kunnossapitoa.

Yhdessä kahden lain tulee edistää yhteiskunnan elintärkeää kestävä kehityksen tavoitetta, joka sisältää mm. ilmastomuutoksen hillinnän. Näissä tavoitteissa alueidenkäytön ja rakentamisen ohjauksella aivan keskeinen rooli. On välttämätöntä, että toisistaan erotettunakin Alueidenkäyttölaki ja Rakentamislaki muodostaisivat selkeän, ehjän ja tavoitteiltaan johdonmukaisen kokonaisuuden myöskin tulevaisuudessa, ajan mittaan lakiin tehtävien muutosten myötä.

Museovirasto pitää rakentamislakiehdotuksen perustelutekstiin kirjattuja tavoitteita tärkeinä: uudella lailla parannettaisiin sääntelyn vaikuttavuutta erityisesti ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi, kiertotalouden edistämiseksi sekä rakentamisen päätösten ja tietosisällön valtakunnallisen digitaalisuuden mahdollistamiseksi. Uudistuksella tuetaan myös rakennushankkeen laadukasta toteutusta. Näitä lain laajoja tavoitteita ei kuitenkaan ole uudessa ehdotuksessa kirjattu lainkaan lakitekstiin, ja ne tulee sinne lisätä omaan pykäläänsä.

Lain tavoitteet -pykälän puuttuminen ei korjaudu luonnoksen 5§:n sisältämällä rakentamisen ohjauksen lähtökohdilla, jotka sinänsä tarpeellisesti kuvaavat rakentamisen tarkoituksenmukaisuuden ja laadun vaatimustasoa. Rakentamisen ohella tavoitteiden on koskettava olemassa olevaa rakennuskantaa sekä rakennettua ympäristöä koskevia valintoja ja toimintaa.

Museoviraston kaavoitus- ja rakentamislakiehdotuksesta antamassa lausunnossa (MV/13/03.00.00/2021, 7.12.2021) on esitetty useita, tässä lakiehdotuksessa huomiotta jääneitä muutoksia sekä rakentamisen ohjauksen pykäliin että niitä koskeviin perusteluteksteihin. Edelleen korostamme tarvetta tukea säädöksellä olemassa olevan rakennuskannan pitämistä käytössä mahdollisimman pitkään, rakennusten pitkäikäisyyttä ja mahdollisimman helppoa korjattavuutta sekä muutosten minimoimista. Nämä tukevat ilmastonmuutoksen hillinnän tavoitetta: olemassa olevan rakennuskannan säilyttäminen ja korjaaminen on keskeinen väline nopeiden ilmastohyötyjen saavuttamisessa. Olemassa olevan rakennuskannan pitkäikäinen käyttö ja säilyttäminen on myös kestävä kehityksen tavoitteiden kannalta suotuisaa, ja sitä tulisi lakiuudistuksessa selkeämmin edistää vähähiilisen uudisrakentamisen rinnalla.

Museoviranomaisella lakiehdotuksessa viitataan perustellusti sekä Museovirastoon että museolain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun alueelliseen vastuumuseoon. Museovirasto pitää erinomaisena, että museoviranomaiset on otettu ehdotuksessa huomioon ja mainittu lausunnon antajina.

Lakiesitys nostaisi rakennuslupakynnystä nykyisiin säädöksiin nähden ja vapauttaa vähäisenä pidettäviä rakennushankkeita lupakäsittelyltä (34 § *Rakentamislupa*). Esitys sisältää riskin arkeologisen kulttuuriperinnön vaarantumiselle, sillä rakentamisluvan ulkopuolelle jäävät pienetkin rakennukset voivat tuhota yksittäisen muinaisjäännöksen jopa kokonaan.

Purkamislupaa koskevassa pykälässä ehdotettu nykyisen pituinen, ilmoitusvelvollisuutta koskeva 30 päivän aika on lausuntoja ajatellen erittäin niukka ja voi aiheuttaa ongelmia. Nyt ehdotetun lausuntoajan pidentäminen 1,5 kuukauteen olisi osaltaan lain yleisiä tavoitteita palveleva ja realistinen muutos.

Maankäyttö- ja rakennuslain ohella esityksessä ehdotetaan muutoksia useisiin muihinkin lakeihin. Viittaukset maankäyttö- ja rakennuslakiin muutettaisiin kaikissa viittauksiksi ehdotettuun alueidenkäyttölakiin. Lakia rakennusperinnön suojelemisesta ehdotetaan samalla muutettavaksi korvauspykälien 13 § ja 15 § osalta samoin muutoksin kuin ympäristöministeriön taannoisessa kaavoitus- ja rakentamislakiehdotuksessa – tekstiin on vain lisätty yksi sana ("erityispiirteiden"). Rakennusperintölain soveltamista koskevan 2 §:n sisältöön ei ole ehdotettu muita kuin em. viittausmuutoksia. Toisin sanoen KRL-ehdotuksessa olleet muutokset kyseiseen pykälään on jätetty pois. Rakennusperintölain ja maankäyttö- ja rakennuslain rajapinta rakennusten suojelemisen suhteen on nykyisellään jossain määrin epäselvä, erityisesti rakennusperintölain 2 §:n 3 momentin 3 kohdan osalta. Tähän tulkintavaikeuteen on aiheellista tarttua muussa myöhemmässä yhteydessä.

Edellä todetun lisäksi – siltä osin kuin nyt ehdotetut pykälät noudattavat kaavoitus- ja rakentamislakia koskeneen ympäristöministeriön ehdotuksen pykäläiä – Museovirasto viittaa 7.12.2021 KRL-ehdotuksesta antamaansa lausuntoon.

Museovirasto pyytää tulla pidetyksi ajan tasalla lakikokonaisuuden ja sen osien valmistelussa.

Osastonjohtaja

Ulla Salmela

Yliarkkitehti

Pekka Lehtinen

Tiedoksi Opetus- ja kulttuuriministeriö